

Rovdjursdebatten

– organisationerna talar ut –

Intervjuer i maj 2024

Jägarnas Rike skulle inte vara komplett utan att de stora föreningarna och förbunden som jobbar med de vilda djurens situation i allmänhet och jakten i synnerhet, får redogöra för sina officiella ståndpunkter kring Sveriges rovdjurspolitik. Dessa aktörer utgör remissinstanser i frågor kring jaktregler och de alla arbetar på olika sätt för att influera jaktens utveckling i Sverige. Därför har jag valt att intervjua de största organisationerna på de olika sidorna om frågan och ställt samma tre frågor till alla. Syftet är att jämföra perspektiv för att få insikt om hur och framför allt varför de olika ståndpunkterna skiljer sig, men också vilka frågor som eventuellt innehåller gemensamma nämnare. De tre frågorna som ställdes:

1. Hur ser din organisation på Sveriges rovdjurspolitik? Vad anser ni skulle behöva förändras?
2. Vad behöver göras för att öka toleransen och samförståndet mellan de som önskar fler respektive färre rovdjur i Sverige?
3. Hur många stora rovdjur (vargar, lodjur, björnar och järvar) anser din organisation ska finnas i Sverige?

De som intervjuats är:

WWF – Benny Gäfvert, senior rådgivare stora rovdjur

Naturskyddsföreningen – Isak Isaksson, sakkunnig biologisk mångfald, jakt, viltvård

Svenska Rovdjursföreningen – Magnus Orrebrant, ordförande

Svenska Samernas Riksförbund – Matti Blind Berg, ordförande

Lantbrukarnas Riksförbund – Mikaela Johnsson, vice förbundsordförande

Föreningen Sveriges Jägare – Thomas Ekberg, ordförande

De två största jägarförbunden, Svenska Jägareförbundet och Jägarnas Riksförbund har tackat nej till medverkan, trots att de, utöver garantierna som följer yrkesetiska regler för journalister, erbjudits att genom juridiskt förstärkta avtal säkerställa att deras medverkan sker oredigerat från mitt och förlagets sida. Hela mejlkonversationen med förbunden kring deltagandet finns att ta del av på bokens hemsida. Att de valt att inte framställa sina ståndpunkter är tveksamt eftersom de årligen erhåller tiotals miljoner från staten för sitt arbete, där det uttryckligen ingår att bland annat svara på frågor från allmänheten. För att redovisa en jämförelse till de andra organisationernas svar, har jag därför tagit in policy och information från deras hemsidor.

1. Hur ser din organisation på Sveriges rovdjurspolitik? Vad anser ni skulle behöva förändras?

WWF Sverige

Benny Gäfvert börjar med att nämna den positiva utvecklingen för de stora rovdjuren i Sverige, som kommit tillbaka från att ha varit nästan utrotade, och menar att detta är något vi inte kan ta för givet. För att bibehålla livskraftiga populationer behöver det finnas tydliga riktlinjer om förvaltning och det tycker han inte finns i dag. Han pekar på att det är både rörigt och bekymrande med riksdagens ambition att sänka antalet vargar till 170–270 och att förslaget om sänkningen av skyddsstatusen av varg i Bernkonventionen saknar tillräckliga grunder. WWF hade en positiv känsla för rovdjurens utveckling och Naturvårdsverkets färdiga förvaltningsplaner, men sedan nuvarande regering med landsbygdsminister Peter Kullgren kom i gång med sin jaktpolitik, har denna positivitet avtagit.

Gäfvert har en farhåga att om en sänkning av skyddsstatusen för vargen går igenom kommer det att få motsatt verkan i och med de EU-processer som följer. Det tror han kommer leda till att den illegala jakten kommer öka, vilket kanske gör att utredningen tar en helt annan vändning. Han menar också att om EU godkänner en sänkning av skyddsstatusen diskvalificerar de sig själva att eventuellt driva ärendet om överträdelse mot Art- och habitatdirektiven från 2010 gällande Sveriges licensjakt på varg. Gäfvert förtydligar också att bara för att man sänker skyddsstatusen förändrar det inte ansvaret att säkerställa att vargen finns i livskraftiga populationer. För Sveriges vidkommande handlar frågan snarare om hur beslut om skydds- och licensjakt tas.

Gäfvert har löpande kontakt med Jägareförbundet och jag frågar honom om de har gjort analysen om att det kan slå tillbaka mot dem i deras vilja att minska vargstammen? Han svarar att den analysen görs och att man försöker hitta en kompromiss som flertalet organisationer och medlemmar kan acceptera.

WWF ser att rovdjuren behöver förvaltas i någon form och accepterar licensjakt på varg under förutsättning att kriterier för gynnsam bevarandestatus är uppfyllda. Licensjakten är en populationsbunden metod där hela revir kan plockas bort. Den situationsbundna metoden, som är skydds jakt på specifika problemindivider, behövs i specifika fall men riskerar att skapa följd effekter. För lodjuren anser WWF att det finns plats för fler av dem i Sverige då de inte orsakar större skador i södra och mellersta delarna av landet.

Naturskyddsföreningen

Isak Isaksson poängterar att alla stora rovdjur är strikt skyddade enligt EU:s Art- och habitatdirektiv, vilket Sverige som medlem i EU är skyldigt att följa. Den svenska rovdjurspolitiken påverkas även av andra internationella åtaganden såsom konventionen om biologisk mångfald (CBD) och Århuskonventionen. Rovdjursförvaltningen ska säkerställa en

Boken Jägarnas Rike

gynnsam bevarandestatus samtidigt som samexistens mellan människor och rovdjur ska främjas och rovdjursangrepp förebyggas och begränsas. Trots detta står länsstyrelsernas ageranden och beslut, som Naturvårdsverket godkänner, ibland i skarp kontrast till Art- och habitatdirektivet, menar Isaksson. Han anser vidare att politiken tagit mer fasta på konflikten mellan storstad och landsbygd än vetenskap och där är rovdjursämnet en billig fråga att vinna röster genom när de stora problemen egentligen handlar om nedlagda skolor, matbutiker och andra samhällsfunktioner, vilket vissa partier skjuter in sig på i en populistisk anda. Röstfisket står i kontrast mot att acceptansen för rovdjur fortfarande är hög i Sverige, vilket Isak påminner tydliggörs genom de regelbundna attitydundersökningarna som SLU i Umeå gör. Samma problematik finns inom EU där nu både varg, björn och lo riskerar att nedklassas från det strikta skyddet.

Isaksson menar att rovdjuren behöver fristäder och att de inte bör jagas i skyddade områden och i nationalparker. Rovdjurspolitiken fungerar inte alltid utifrån rättsliga åtaganden heller och där syftar han på Bernkonventionen och EU:s Art- och habitatdirektiv, som Sverige anmälts till EU-kommissionen för att ha brutit mot när det gäller licensjakt på både varg och lodjur.

Naturskyddsföreningen accepterar licensjakt när det är klarlagt att den kan ske hållbart. Det som är avgörande är att arten i fråga vetenskapligt bedömts ha uppnått gynnsam bevarandestatus, med marginal bedömd utifrån försiktighetsprincipen, och att inget pekar på att den håller på att få en signifikant försämrad bevarandestatus. Gällande skydds jakt anser föreningen att det endast kan ske om det är förenligt med EU:s Art- och habitatdirektiv, det vill säga att det åtminstone ska finnas grund för att tillämpa direktivets undantagsregler.

Svenska Rovdjursföreningen

Magnus Orrebrant svarar att rovdjuren behöver ses i sitt totala sammanhang. I dag ser man bara nackdelarna och det är i princip ingen inom politiken eller förvaltningen som väger in rovdjurens positiva aspekter. Han anser att jägarna behöver ta ett steg tillbaka och använda rovdjuren i viltförvaltningen, där han nämner tre områden där fler rovdjur kan göra nytta. Antalet viltolyckor i trafiken skulle kunna reduceras om fler rovdjur kunde ta det klövvilt som årligen orsakar tiotusentals trafikolyckor. Betesskadorna på jordbruket som uppgår till hundratals miljoner kronor skulle också reduceras kraftigt om rovdjuren fick ta hand om delar av de klövdjur som orsakar skadorna på odlingarna. Orrebrant menar att man inte tar hänsyn till att bara närvaron av rovdjur i naturen gör att klövviltet ändrar beteende, vilket innebär färre viltolyckor och mindre betestryck. Den mänskliga jakten med lös hund innebär i stället ett ökat antal viltolyckor genom att hundarna driver viltet ut på vägarna. Slutligen tar han upp rovdjurens förmåga att hitta och utöva predation på de svagare eller sjuka individerna i viltstammarna, vilket håller populationerna friskare. Han är bekymrad över att det saknas en totalanalys för positiva respektive negativa effekter för rovdjuren och deras roll i naturen som helhet. Det råder i stället ett "silotänk" där man beaktar art för art utan att

Boken Jägarnas Rike

sätta dem i ett större sammanhang och analysera grundproblemen. Till exempel skjuter man sälarna i syfte att rädda fisket när det är den mänskliga trålningen som är orsaken till överfiskandet.

Orrebrant har en lång bakgrund inom näringslivet där man ständigt beräknar och balanserar intäkter och utgifter. Han är förvånad att svensk viltförvaltning inte gör detta överhuvudtaget avseende rovdjuren eller annat vilt, utan fokus sätts i stället på den mänskliga jägaren som problemlösaren.

Han tar också upp att Naturvårdsverket inte följer EU:s Art- och habitatdirektiv och upplever att de inte vågar säga ifrån till politikerna och regeringen som fattar beslut som de inte har rätt till utifrån EU-reglerna. Med nuvarande regering har det blivit värre, menar Orrebrant som anser att den propagerar för en överdriven jaktfixerad agenda som både är regelvidrig och utgör en stor risk för Sveriges natur och djurliv.

Rovdjursföreningen anser att licensjakt på rovdjur ska upphöra, men accepterar skydds jakt på problemindivider förutsatt att alla andra metoder för att motverka angrepp, har uttömts.

Svenska Samernas Riksförbund

Matti Blind Berg säger att rovdjurspolitiken i Sverige har havererat, om den någonsin ens fungerat. Han menar att rovdjuren påverkas i högre grad när fler intressen ska trängas på samma areal och nämner gruvnäringen och skogsbruket som två faktorer som indirekt påverkar rovdjurspolitiken. Problemet enligt honom är att helhetssynen på ekosystem och biologisk mångfald helt saknas och han tycker att naturen blivit som en lekstuga för västerlänningar, där rennäringen får betala priset för aktiviteterna. Han efterlyser en helhetsbild där naturen sätts i fokus och man utgår ifrån den i stället för att den ska offras för människans behov.

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

Mikaela Johnsson svarar att frågorna för förbundet och dess medlemmar i huvudsak handlar om vargen. Det är den som orsakar de värsta skadorna på tamdjurshållningen och som hon menar påverkar människors livssituation samt företagande mest negativt. Lodjurs och björns skadegörelse kan lokalt vara betydande säger hon, men eftersom lo och björn finns i större populationer kan både licensjakt och skydds jakt hanteras på ett mer generöst och rationellt sätt. Politikens grundläggande inriktning (Rovdjurspropositionen från 2012) är i huvudsak bra, vad gäller synen på det är som är LRF:s område. Det övergripande och långsiktiga målet för rovdjurspolitiken är att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus, samtidigt som tamdjurshållningen inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas. Däremot lämnar genomförandet av politiken mycket övrigt att önska. Myndigheternas arbete är i allt väsentligt inriktat på vargens väl och ve, men i liten utsträckning på tamdjurshållningens och böndernas dito säger Johnsson, som

Boken Jägarnas Rike

tycker att det är märkligt dels eftersom vargen inte är hotad i Sverige [se fotnot nedan], men också på grund av att vi har en livsmedelsstrategi beslutad av riksdagen, som innebär att vi ska öka produktionen av livsmedel i landet. Det är inte möjligt när det gäller får, utifrån rovdjursituationen, säger hon och anser framför allt att beslut om skydds jakt måste underlättas, och ersättningar samt bidrag höjas.

Fotnot: Vargen är listad som starkt hotad i Sverige enligt SLU Artdatabankens rödlista (2025), vilket är den näst allvarligaste klassificeringen av hot. För rödlistan 2026 har SLU flaggat för att klassificeringen kvarstår.

Föreningen Sveriges Jägare

Thomas Ekberg svarar att föreningen arbetar för en helhetsbild som innebär hänsyn till en miljö med balans mellan djurlivets förutsättningar såsom fodertillgång och livsutrymme för fortplantning. De anser att det är omöjligt att enbart diskutera rovdjur då allt vilt ska finnas i livskraftiga populationer och vill att nuvarande Rovdjursproposition från 2012 tydligt ska påvisa vad som krävs för att ge allt vilt de livsbetingelser som är utmärkande för varje art med hänsyn till både gynnsam bevarandestatus och socioekonomiska faktorer i enlighet med Art- och habitatdirektivet. Föreningen anser att Art- och habitatdirektivet innebär att antal rovdjur som vargen kraftfullt bör minimeras, med tanke på socioekonomiska faktorer och att ett naturligt utbredningsområde saknas. Vargens utbredningsområde i dag är framför allt södra och i viss mån Mellansverige, där landsbygdsföretag och övriga gröna näringar är omfattande och täta. Landets självförsörjningsförmåga bör prioriteras. Föreningen påpekar problemet med skogsbolagens ofta ensidiga skogsbruk som ger klövviltet brist på föda och medför en allt svagare älgstam, och att vargens utbredningsområde ökar där den söker föda i områden med tamdjursbestättningar. Samtidigt utökas vargreviren till de delar av landet där fåravel är vanligare, efter beslutet om att omfördela vargarnas koncentration från mellersta Sverige till den södra delen av landet. Föreningen tycker att det är ohållbart att enbart notera ett referensvärde på antalet vargar och menar att man inte kan bestämma vart de ska finnas, då de finns där födan är lättillgänglig. De efterlyser ett ansvar i form av viltförvaltningsplaner som bör krävställas likt skogsbruksplaner för mark- och skogsägare. De vill också att jägarförbunden ska öka kunskapen om hur man beräknar jakttryck på exempelvis älgen, där stammen halverats sedan 80-talet och även försvagats genetiskt.

Svenska Jägareförbundet och Jägarnas Riksförbund

Som väntat är de två stora jaktförbundens opinionsbildning centrerad kring vargen och där är de glasklart tydliga. Hur de ställer sig till de andra rovdjuren är inte helt uppenbart eller uppdaterat på deras hemsidor, men i debatter i media gäller i regel devisen "ju färre rovdjur desto bättre".

För Svenska Jägareförbundet har jag använt tre källor: En artikel från deras hemsida från september 2023 med namnet Vargstammen måste fortsätta att minska, ett dokument från 2019 som heter Ståndpunkter och varg och vargförvaltning samt förbundets

Boken Jägarnas Rike

rovdjurspolicy som länkas till på flera ställen på hemsidan. Den senare är dock tio år gammal (2014), men eftersom det är det mest aktuella och länkade dokumentet får vi utgå ifrån att det är den gällande policyn. Överlag kan jag inte finna nämnvärda diskrepanser mellan dokumenten, utan det verkar som att policyn varit intakt under det senaste decenniet. För Jägarnas Riksförbund har jag utgått ifrån informationen skriven på deras hemsida samt en debattartikel signerat föreningens verkställande utskott.

Svenska Jägareförbundet skriver att: “De stora rovdjur som förekommer i Sverige ska regleras genom jakt så att numerär och utbredning regionalt blir acceptabelt för lokalbefolkningen, viltvården och den nordiska jakttraditionen”. De anger också att: “När stammarna av de stora rovdjuren uppnått Jägareförbundets mål för regional beståndsnivå är de att betrakta som jaktbara viltarter”. Vidare uttrycker de att: “Genom jakt skall det vara möjligt att avlägsna individer som inte har en naturlig skygghet mot människor, motverka skador på hundar och andra tamdjur, begränsa tillväxttakten, förhindra oacceptabel påverkan på övrig jaktutövning samt förhindra försämrade livsvillkor för näringsidkare och lokalbefolkning.” Förbundet vill också att “det tillåts skydds jakt på varg efter första angreppet på tamdjur och att vargen flyttas från strikt skyddad till förvaltningsbar i bilagorna till Art- och habitatdirektivet.” De önskar också att “förbundets syn på vargförvaltningen accepteras såväl nationellt som på EU-nivå”.

Jägarnas Riksförbund har under arbetets gång ändrat sin hemsida (2025) där de antagit en något mer tillbakahållen retorik. Jakten på de rödlistade rovdjuren beskrivs som en “väletablerad jakttradition”, där “björnpremiären har för många ersatt älgpremiären som höstens startpunkt och lodjursjakten engagerar tusentals jägare landet över”. På undersidan om vargjakt profilerar sig förbundet under rubriken “Ja till allmän jakt på varg” och skriver att man “säger definitivt Nej till frilevande varg i Sverige” – en policy som förbundet haft sedan 2012. Återintroduktionen av varg har enligt förbundet “skett på bekostnad av livskvalitet hos landsbygdsbefolkningen och stora svårigheter att bedriva såväl djurhållning som jakt i vargområden”.

2. Vad behöver göras för att öka toleransen och samförståndet mellan de som önskar fler respektive färre rovdjur i Sverige?

WWF Sverige

Gäfvert svarar med ett brett leende: "Tänk om man visste det". WWF har identifierat några faktorer och försöker jobba på flera områden samtidigt, dit tillhör smarta förebyggande åtgärder som kan minska risken för angrepp och även minska skadorna när de väl händer. Gäfvert pekar på nödvändigheten i ökandet av allmänhetens kunskap och medvetandegrad. Han säger samtidigt att han efter snart femton års arbete med kunskapsspridning i frågan till barn och ungdomar inser att det tar lång tid att nå resultat. Gäfvert poängterar att många känslor inför rovdjuren och i synnerhet vargen, nedärvs genom generationer genom sagor och historier och sådant tar tid att förändra. Han understryker också att det handlar om alla rovdjur, inte bara de stora, och säger: "Jag vurmar lika mycket för uttern nere i ån här som för vargen. Bävrarna ställer ibland till det för markägarna men man löser det – för de har också en roll". Insikten han hoppas ska sprida sig är att: "Allt det vilda behöver finnas och ska få finnas".

Naturskyddsföreningen

Isaksson tror att det behövs ett långsiktigt, massivt folkbildningsarbete där allmänheten ges möjlighet att få en utökad förståelse för rovdjurens betydelse och funktion för naturen och i ekosystemen. Tyvärr har dessa möjligheter i stället minskat på grund av att myndigheterna fått nedskärningar. Han pekar på att det i dag inte finns några rovdjurscentra medan det tidigare fanns i både Dalarna och Gävleborg. Han ser att Naturskyddsföreningen har en viktig uppgift inom denna folkbildning och pekar också på hur liten naturturismen är i förhållande till jakten och jaktturismen i Sverige: "Naturturismen är stor i många delar av världen men här hos oss är den i sin linda och skjuts i stället bort".

Svenska Rovdjursföreningen

Orrebrant svarar att ansvaret ligger hos Naturvårdsverket, länsstyrelserna och politikerna gemensamt. De förstnämnda behöver vara tydligare i sin kommunikation och som exempel tar han upp inventeringen av vargar och lodjur där han anser att Naturvårdsverket agerar felaktigt när de rapporterar antalet individer i oktober innan både den lagliga och illegala jakten äger rum, vilket leder till förvirring då folk tror att stammarna är mycket större än vad de är på våren när förökningen sker och jakten reducerat populationerna. Han anser att Naturvårdsverket verkar vilja hålla båda sidor "lagom missnöjda", vilket Orrebrant poängterar är ett typiskt svenskt beteende som inte är fruktsamt i denna fråga. Han menar att bristen på kommunikation och att målen med rovdjuren är varken tydliga eller trovärdiga, lett till den polarisering som finns i dag.

Svenska Samernas Riksförbund

Blind Berg pekar på två faktorer för rennäringen. Först den ekonomiska aspekten, där ersättningen i dag inte täcker det verkliga värdet på varje ren till att börja med, och sedan inte ens tar hänsyn till produktionskostnaden för renens livscykel fram till skadan. Den andra faktorn är hur rovdjursstammen ska förvaltas. Han anser att renskötare inte ska behöva ha dispens för att ha med vapen när de är ute och arbetar med renarna. Han tycker att vi inte ska behöva ha licensjakter utan anser att skydds jakt är att föredra, men tycker att den bör kunna anmälas snarare än ansökas om, det vill säga att berörda renskötare ska kunna avliva rovdjur som riskerar att utgöra skada på rennäringen. Jag frågar om det inte finns en risk att för många kan skjutas om enskilda sakägare själva ska besluta om skydds jakt? Till exempel sköts flera tiotal björnar våren 2023 när de vaknade ur idet bara för att de råkade vara nära renområden och då var det under skydds jakt beslutade av länsstyrelsen. Hur skulle det bli om renskötare fick göra detta utan att behöva ansöka om skydds jakt, frågar jag. Han håller med om att det till en början skulle kunna bli en överskjutning, men menar att det hänger ihop med andra åtgärder och eftersöker återigen ett helhetsgrepp.

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

Johnsson svarar att det har arbetats med information, dialog och utbildning om rovdjur i minst tjugo år i Sverige. Tanken har varit att med ökad kunskap bli mer positiv till varg och det har i det stora hela inte fungerat i hennes mening. De som är mest positiva till varg och som fortsätter att vara positiva till varg, är de som inte har några som helst nackdelar, kostnader eller andra olägenheter orsakade av varg, vilket hon menar till stor del är urban befolkning utan anknytning till människor eller bygder som får hantera nackdelarna av varg i sitt närområde. De som motsatsvis får ta kostnader, olägenheter och andra nackdelar orsakade av varg (mest typiskt djurägare boende i vargrevir) har inte blivit mer positiva till varg, utan tvärtom, säger Johnsson. Ju närmare vargen finns, desto mer negativ blir man. Eftersom en av sidorna inte påverkas alls och den andra påverkas negativt av varg är det svårt att nå tolerans och samförstånd. Dialog är viktigt men löser inte situationen, utan det måste finnas en förståelse för att det är en stor svårighet att leva med varg och att föda upp tamdjur där det finns varg och att det är ett reellt hot för enskilda näringsidkare och för en hel näring som helhet. Man måste också ha förståelse för att det finns en rädsla som begränsar människors rörelsefrihet i de områden där det finns stora rovdjur. Man tänker en extra gång innan man ger sig ut i skogen eller släpper i väg sina barn till busshållplatsen, säger Johnsson. Hon menar att dialog tillsammans med åtgärder som licens jakt, skydds jakt och andra stamreglerande åtgärder är viktiga. För att nå en ökad grad av acceptans är det avgörande att människor i rovdjursbygd har en röst, visas förståelse och ges möjlighet att förvalta och reglera en rovdjursstam som finns i just deras närmiljö.

Föreningen Sveriges Jägare

Boken Jägarnas Rike

Föreningen vill se en utökad kunskap om djurens beteendemönster och en helhetsbild av viltpopulationer, inkluderande både rovdjurs- och klövviltspopulationerna. De menar att dagens befolkning i hög utsträckning är stadsboende och saknar till stor del kunskap om förhållandena och livsbetingelserna i naturen, vilket ger många en romantiserad relation till djur och natur. “Det är lätt att sitta i centralorter och förespråka en stark vargstam när ansvar för fåravel eller en hållbar älgstam är avlägsen”, uttrycker Ekberg. Föreningen ser också en ny viltmyndighet som en önskvärd plattform för de intressen som berör allt vilt, och ett sätt att öka prestige för viltets betydelse. De menar att en viltmyndighet skulle ge fler experter utrymme att säkerställa faktabaserade beslut med hänsyn till viltets livsbetingelser och miljöhänsyn. Det berör också många intressen som näringslivet inom de gröna näringarna, framför allt på landsbygden, där exempelvis fåraveln då kan få ett allt större värde i form av ökad efterfrågan. Djuruppfödning och tillgång på vilt är dessutom en viktig komponent och resurs i beredskapsarbetet, menar föreningen.

Svenska Jägareförbundet och Jägarnas Riksförbund

Svenska Jägareförbundet inleder sin rovdjurspolicy med: “De stora rovdjuren medför i delar av Sverige avsevärda problem för lokalbefolkningen. Problemen överstiger den nivå som rimligen kan tolereras. Behovet av en tydlig och målinriktad rovdjurspolitik som tar hänsyn till regionala förhållanden är stort”. Vidare skriver de: “De stora rovdjur som förekommer i Sverige ska regleras genom jakt så att numerär och utbredning regionalt blir acceptabelt för lokalbefolkningen, viltvården och den nordiska jakttraditionen”. Bland förbundets tre texter finner jag inga andra förslag på metoder för ökad tolerans och samförstånd än att man ska kunna underlätta möjligheten att jaga rovdjur i större omfattning och enligt förbundets handlingsplaner.

Jägarnas Riksförbund anger inte heller några förslag på hur en ökad tolerans ska kunna uppnås annat än ökade jaktmöjligheter. De går dock som brukligt längre än Jägareförbundet och förespråkar bland annat en utvidgning av jaktförordningens 28 §. Dagens förordning medger möjligheten för en jägare att skjuta en varg om den attackerar exempelvis en jakthund, även om jakthunden självmant sprungit in i vargens revir. I en hemställan till regeringen skriver förbundet att paragrafen bör ge enskilda rätt att fälla stora rovdjur som vistas i närheten av människors boning, och föreslår konkret att rovdjur ska få fällas inom 300 meter från bostäder eller platser där människor regelbundet vistas – utan krav på att något angrepp ska ha inträffat.

3. Hur många vargar, lodjur, björnar och järvar anser din organisation ska finnas i Sverige?

WWF Sverige

WWF grundar synen på frågan i vetenskap och fakta och vill inte fokusera på antal djur utan på hur stammen mår och hur den påverkar dem som berörs av den, som till exempel fåruppfödare. Gäfvert nämner att vargpopulationen är inavlad i dag, precis som forskningen säger, och gör jämförelsen att om man skulle fråga en hunduppfödare om det är ok att två olika hundar av samma ras har en genetik motsvarande ett syskonpar, såsom den svenska vargen nästintill har, skulle ingen acceptera det.

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen anger inte specifika siffror, men för vargen är deras policy att man ska lyssna på forskarna som analyserar genetiken. Isaksson nämner att man på COP15 satte undre gränsen på effektiv storlek för vargpopulationen på 500 individer, vilket forskarna Laikre et al har sagt innebär totalt 1 500–2 000 vargar (se mer i kapitlet Från 3 000 till 300 vargar – ett ogynnsamt status av bevarande). Det är väldigt långt ifrån dagens nivå för gynnsam bevarandestatus på 300 vargar, en nivå som en majoritet av riksdagspolitikerna dessutom försöker nästan halvera.

Svenska Rovdjursföreningen

Rovdjursföreningen anser att rovdjursstammarna behöver få växa till sig och att vi behöver låta naturen balanseras ut genom att människan tar ett steg tillbaka och analyserar fördelar och nackdelar med rovdjuren. Sedan de stora rovdjuren kom tillbaka har det funnits ett starkt förvaltningsperspektiv som aldrig egentligen utvärderats från andra håll än de jaktliga. Orrebrant nämner också att inte alla rovdjur är fler i dag än för 20 år sedan, fastän vissa inom jaktsfären påstår det, och poängterar att lodjuren var minst 1 800 när Sverige gick in i EU och nu är de under 1 300, något som i sig inte är tillåtet enligt EU:s regler. Han påminner om att Finland, med avsevärt mindre yta, har omkring 2 500 vuxna lodjur och att i motsats till vad jaktintresset påstår skulle hända i Sverige, går inte klövviltstammarna under med fler lodjur i Finland. Lodjuren tar också räv, vilket utgör en fördel för andra arter och även jägare, som spenderar mycket energi på att skjuta ner rävpopulationer inom den så kallade predatorkontrollen.

Orrebrant menar att intoleransen mot rovdjuren mycket handlar om jägarkårens uppfattning om att rovdjuren utgör en konkurrens om klövviltet. Rovdjursföreningen förespråkar en adaptiv syn på rovdjuren där man låter stammarna växa till sig och anpassar och utvärderar efter det i stället för att hålla dem på miniminivåer. Bortsett från att Rovdjursföreningen vill att rovdjurspopulationerna ska bli större och uppfylla sin naturliga

Boken Jägarnas Rike

roll i naturen anser de att forskare som är specialiserade på genetik ska avgöra minsta mängden rovdjur, eftersom det är de som kan svara för vad som är minsta bevarandestatus. Sverige har trots allt åtagit sig att ha genetiskt livskraftiga populationer av rovdjur. När politiker i riksdagen fattar beslut blir det problematiskt, anser Orrebrant som tycker att politikerna behöver satsa på information om rovdjuren till allmänheten och upplysa om möjligheten till stängsling av tamboskap. Han påminner om att det finns EU-stöd för stängsling som inte ens sökts av svenska regeringen, sannolikt för att man inte är lika intresserad av att förhindra skador som man är av att använda rovdjuren som en symbolpolitik för landsbygdsfrågor.

Svenska Samernas Riksförbund

Samernas Riksförbund anser att antalet inte är huvudsaken utan den predation som rovdjuren utgör är det viktiga. För samernas del är det hur mycket de ska behöva tåla i förluster av renhjordar. Han menar att förutom att renar blir tagna av rovdjur dör de också på vägar och järnvägar och när det blir för många faktorer som påverkar renskötseln är det lätt att politiken, som han anser inte ser på helheten, sätter fokuset på just rovdjuren som är en enklare bricka i det politiska spelet.

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

LRF:s grundinställning är att Sverige ska ha minsta möjliga antal utifrån de juridiska förutsättningarna, det vill säga att landet ska upprätthålla referensvärdena för de stora rovdjuren.

Föreningen Sveriges Jägare

Föreningen är anhängare till det nya riksdagsbeslutet som innebär ett referensvärde om 170–270 vargar, dock i det lägre spannet som är föreslaget. De anser att färre rovdjur skulle öka förståelsen och respekten för viltet då de menar att det per automatik skulle ske mindre skador hos näringsidkare på landsbygden. De anser att vargen som art på inget sätt är hotad. Generellt menar de att en siffra inte går att sätta eftersom antalet är avhängt på förutsättningar som bytestillgång. De ser dock gärna färre rovdjur, vilket de menar innebär mer viltkött som borde komma Sveriges befolkning till godo, ett kött som de anser vara klimatsmart och utan kemikalier eller antibiotika. Föreningen strävar efter en vargstam i så litet numerär som möjligt för att undvika de konsekvenser som den över tid orsakar.

Svenska Jägareförbundet och Jägarnas Riksförbund

Svenska Jägareförbundet skriver i sin rovdjurspolicy att de ska verka för att de maximinivåer och toleransnivåer som satts upp i förbundets handlingsplaner för respektive art också skall bli nationella och regionala mål för Sveriges rovdjursförvaltning. Flera av de handlingsplaner

Boken Jägarnas Rike

som finns tillgängliga är dock gamla, till exempel är den senaste jag kan finna för lodjur från 2008. Generellt kan man säga att förbundet normalt i olika debatter brukar förorda lägsta möjliga antal, vilket torde vara minsta gynnsamma bevarandestatus (GYBS). Det är för närvarande 870 lodjur, 1 400 björnar och 600 järvar. För vargen lägger sig förbundet dock lägre än GYBS, närmare bestämt dubbelt så lågt och de beskriver det som sin övergripande målsättning att verka för att det ska finnas så få vargar som möjligt i Sverige. Konkret vill de att vargstammen minskar i storlek till det långsiktiga målet 150 individer.

Jägarnas Riksförbund har en uttalad policy sedan 2012 som heter Nej till frilevande varg, vilket betyder att i deras Sverige ska vargen endast finnas inhägnad i djurparker. I en debattartikel i förbundets tidning Jakt & Jägare skrev det verkställande utskottet att "förbundsstämman 2022 antog ett enhälligt uttalande där regeringen uppmanas att sänka nuvarande GYBS från 300 vargar till 60 vargar. Uttalandet grundas på att forskning visat att mellan 23 och 38 vargar behövs i Sverige för att uppnå mindre än 10 procents utdöenderisk på 100 år". Vilken forskning de syftar till framgår inte, men deras föreslagna siffror är alltså omkring fem gånger mindre än det nya referensvärdet 170 (som EU sagt inte håller) och tio gånger färre än det föregående referensvärdet på 300 vargar, som en övervägande majoritet genetikforskare anser är alldeles för låga. För de övriga rovdjuren hittar jag inte konkreta siffror, men förbundet skriver på sin hemsida att: "Jägarnas Riksförbund jobbar för att alla stora rovdjur ska jagas genom allmän jakttid under en så lång tid som är möjligt utifrån bland annat biologiska perspektiv."

Källor

“Vargstammen måste fortsätta att minska”, Svenska Jägareförbundet, 2023. Webbsida.

<https://jagareforbundet.se/jakt/viltslag/jakt-pa-rovdjur/varg/varg/2023/09/vargstammen-maste-fortsatta-att-minska/>

“Ståndpunkter om varg och vargförvaltning”, Svenska Jägareförbundet, 2019. Policydokument.

<https://jagareforbundet.se/contentassets/f70476595b3a4a95bb10c64fdae33a07/standpunkter-vargforvaltning.pdf>

“Rovdjurspolicy”, Svenska Jägareförbundet, 2014. Policydokument.

<https://jagareforbundet.se/globalassets/documents/policys/rovdjurspolicy-2014.pdf>

“Rovdjursjakt”, Jägarnas Riksförbund. Webbsida.

<https://www.jagarnasriksforbund.se/jakt/viltslag-och-jaktformer/rovdjursjakt/>

“Hemställen att förändra jaktförordningen §28”, Jägarnas Riksförbund. Webbsida.

<https://www.jagarnasriksforbund.se/nyheter/hemstallan-att-forandra-jaktforordningen-s-28/>

“Ja till allmän jakt på varg”, Jägarnas Riksförbund. Webbsida.

<https://www.jagarnasriksforbund.se/jakt/viltslag-och-jaktformer/vargjakt/>

“JRF: Reglerna för skydds jakt på stora rovdjur måste förtydligas”, Jakt & Jägare Debatt, 10 april 2023.

<https://www.jaktojagare.se/kategorier/opinion/jrf-reglerna-for-skydds jakt-pa-stora-rovdjur-maste-fortydligas/>